

SZYBCIEJ, WYŻEJ, MOCNIEJ - ZWIĘKSZANIE POTENCJAŁU WZROSTU W KRAJACH CESEE

Październik 2013 r.

STRESZCZENIE

Rynki finansowe Europy Centralnej, Wschodniej i Południowowschodniej (CESEE) od wiosny podlegają silnej presji, podobnie jak inne rynki wschodzące. Kraje o słabszych fundamentach gospodarczych oraz te, które wcześniejszych doświadczyły większego napływu kapitału, odczuły to bardziej. Przygotowanie się do kolejnych zawirowań, które dla niektórych krajów mogą przekładać się na istotne problemy z finansowaniem, ma teraz decydujące znaczenie.

Niestabilność stanowi ryzyko dla ożywienia gospodarczego. Kraje CESEE zaczynają wychodzić z drugiego w ciągu czterech lat spowolnienia, korzystając z poprawy sytuacji w strefie euro. Wzrost na niezadowolającym poziomie może zwiększyć powstałą w ostatnich latach wąską lukę popytową. Jednocześnie w wielu krajach przestrzeń dla prowadzenia antycyklicznej polityki jest ograniczona, gdyż deficyty budżetowe wciąż są wysokie, dług publiczny rośnie, a presja na kursy walut może być barierą dla polityki monetarnej.

Słaby wzrost nie jest nowym problemem. W ciągu ostatnich pięciu lat wzrost w krajach CESEE był dużo niższy od oczekiwań. PKB wzrastał średnio jedynie o pół procenta rocznie – zdecydowanie poniżej poziomu 5 procent prognozowanego wiosną 2008 r. Rozczarowujące wyniki są głównie rezultatem dużo niższego wzrostu potencjalnego spowodowanego przede wszystkim ograniczonymi inwestycjami firm na skutek niższego popytu na ich produkty, mniejszej dostępności finansowania i potrzebą korekty bilansów po przedkryzysowym boomie inwestycyjnym.

Patrząc w przyszłość, **czynniki spowalniające wzrost PKB są poważne**, utrudniając ograniczenie bezrobocia i sprowadzenie wskaźników długu publicznego na bardziej bezpieczny poziom. Napływ kapitału, szczególnie ze strony macierzystych banków w Europie Zachodniej, prawdopodobnie pozostanie na niskim poziomie, według prognoz wzrost gospodarczy u partnerów handlowych CESEE pozostanie umiarkowany, a tempo spadku populacji w wieku produkcyjnym będzie się przyspieszać.

Zatem decydujące będzie osiągnięcie „szybszego, wyższego i mocniejszego” wzrostu, który wymaga zdecydowanych kroków:

- **Ograniczenie konsekwencji kryzysu.** Jedynie zdrowy sektor finansowy może zapewnić finansowanie i wspierać wzrost. Usunięcie przeszkód w obszarach prawa, sądownictwa,

podatków i nadzoru pozwoli zmniejszyć poziom złych kredytów ułatwiając restrukturyzację gospodarki i uporządkowanie bilansów banków. Odtworzenie buforów fiskalnych ograniczy premię za ryzyko i koszt finansowania, co będzie miało pozytywne skutki także dla sektora prywatnego.

- **Pobudzenia sektora handlu zagranicznego.** Zbilansowanie wzrostu może pozytywnie wpłynąć na jego trwałość. Z badań empirycznych wynika, że bardziej otwarte gospodarki rozwijają się szybciej. Lepsza integracja z globalnymi łańcuchami dostaw pozwoli na szybszy transfer technologii i przyspieszy konwergencję poziomu dochodów.
- **Poprawa klimatu inwestycyjnego.** Uproszczenie przepisów, wzmocnienie konkurencyjności, ochrona inwestorów i poprawa egzekwowania umów to priorytety w wielu krajach. W niektórych restrukturyzacja i/lub prywatyzacja dużych, przynoszących straty przedsiębiorstw państwowych i wzmocnianie ładu korporacyjnego oraz przejrzystości są również ważne.
- **Zapewnienie dobrze funkcjonującego rynku pracy.** Wysoki poziom bezrobocia ma w dużej mierze charakter strukturalny, co stanowi istotny problem od początku okresu transformacji. Rozwój aktywnych polityk rynku pracy ułatwi przekwalifikowywanie pracowników i ich ponowne zatrudnianie. Konieczna może być również reforma szkolnictwa zawodowego i wyższego, podobnie jak lepsza dystrybucja zasiłków dla bezrobotnych i programów socjalnych w celu poprawienia funkcjonowania rynku pracy.